

Názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove

Noémi Mészárosová¹, Dagmar Nemček²

¹Základná škola Karloveská 61, Bratislava

²Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta

Abstrakt:

Cieľom príspevku bolo zistiť a porovnať názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove (TŠV). Výskumný súbor pozostával zo 112 žiakov 6. až 8. ročníka základnej školy, z ktorých 63 žiakov navštevovalo športové triedy a 49 žiakov sa vzdelávalo v bežných, nešportových triedach. Na zber výskumných údajov sme použili štandardizovaný dotazník CAIPE-R. Pre porovnanie významnosti rozdielov v názoroch na inklúziu žiaka a TP do vyučovania TŠV medzi žiakmi športových a nešportových tried sme aplikovali neparametrický Mann-Whitneyho U-test. Žiaci športových tried deklarujú signifikantne pozitívnejšie všeobecné názory ($U=783$; $p=0,000$), názory na modifikáciu pravidiel športovej hry ($U=978$; $p=0,001$), ako aj celkový názor ($U=769$; $p=0,000$) na inklúziu žiaka s TP v predmete TŠV oproti žiakom nešportových tried.

Kľúčové slová: žiaci športových tried, žiaci nešportových tried, žiak/žiačka na vozíku, telesná a športová výchova, všeobecné názory, modifikácia pravidiel, celkový názor.

Inklúziu ako trend, ktorý prináša inovácie, možno pozorovať výnimočne, a v podmienkach slovenských škôl ide stále o mimoriadny proces vo vzdelávaní (Bendíková, 2014). Inklúzia sa považuje za inovatívny vzdelávací proces, v ktorom sa každému žiakovi môže poskytnúť plnohodnotné vzdelanie. Zároveň možno inklúziu považovať za osobitnú inováciu, ktorá zvyšuje kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu v škole (Maliňáková, 2022). V súčasnosti všetky európske krajiny smerujú k inklúzii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Vývoj v tomto smere vychádza jednak z presvedčenia, že inklúzia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je prospešná pre všetkých, a jednak z kritickej analýzy úlohy segregovaného vzdelávania, a jeho vplyvu na osobnosť tohto žiaka (Geršicová, Porubčanová, 2020). Pojem inklúzia možno chápať ako vyššiu kvalitu v prístupe k vzdelávaniu, kde sa heterogenita skupín žiakov považuje za homogenitu. Okrem humanneho účinku má tento spôsob práce uľahčiť aj prácu učiteľa v bežnej škole. Odpadá potreba dosiahnuť rovnaký cieľ so všetkými žiakmi. Dôležitá sa ukazuje cesta, a nie výsledok vo vzájomnej interakcii, akceptácii a spolupráci (Košťrnová, Ustohalová, Verešová, 2020).

Žiak s telesným postihnutím (ďalej TP) je v systéme vzdelávania zaradený do kategórie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, do podkategórie žiakov so zdravotným znevýhodnením (Vladová, Lechta a kol., 2017), konkrétnejšie do podkategórie žiakov so zdravotným postihnutím. Jednou z možností výchovy a vzdelávania žiaka s TP je bežná škola. Rodičia rozhodujú o tom, kde sa bude dieťa s TP vzdelávať a môžu pre svoje dieťa vybrať bežnú školu, ale v tomto prípade je potrebné požiadať o zaradenie dieťaťa ako intaktného žiaka v rámci školskej integrácie. Tu je nevyhnutná vzájomná spolupráca rodičov so školou, poradenskými zariadeniami a ďalšími odborníkmi, ktorí rodičom priblížia podstatu inkluzívneho vzdelávania, oboznámia rodiča s jeho právami, ale aj povinnosťami (Krčahová, Šestáková, 2013). Žiak s TP, ktorý na pohyb využíva invalidný vozík, je zaradený medzi žiakov s ťažším stupňom TP. V podmienkach slovenského školstva prebieha prevažne inkluzívne vzdelávanie žiakov s ľahkým stupňom postihnutia, žiaci s ťažším stupňom postihnutia sú väčšinou preradení do špeciálnych tried alebo špeciálnych škôl (Škoviera, 2017). Viaceré štúdie však potvrdzujú, že inkluzívne vzdelávanie žiakov s ťažším stupňom postihnutia im pomáha dosahovať oveľa lepšie študijné výsledky a úspešnosť v škole (Arthur-Kelly et al., 2008; Downing, 2010; Fyodorov et al., 2019; Strnadová, Arthur-Kelly, Foreman, 2021). Podobne aj v predmete telesná a športová výchova (ďalej TŠV), začlenenie žiaka na vozíku výrazne napomáha jeho osvojeniu základných pohybových zručností, rozvoju pohybových schopností a socializácii takéhoto žiaka do skupiny intaktných spolužiakov (Nemček, Wittmannová, 2021; Nemček, Bumbera, 2021a). V tejto súvislosti nás zaujímalo, ako budú žiaci športových tried a žiaci nešportových tried bežnej základnej školy, vzdelávajúci sa na sekundárnom stupni vzdelávania (ISCED 2), vnímať spolužiaka/spolužiačku, ktorý/á na hodinách TŠV využíva na pohyb invalidný vozík.

Cieľ výskumu

Cieľom výskumu bolo zistiť a porovnať názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove.

Metodika

Výskumný súbor pozostával zo 112 intaktných žiakov 6. až 8. ročníka základnej školy (ZŠ) L. Novomeského v Trenčíne s priemerným vekom $12,54 \pm 1,52$ rokov. 63 žiakov navštevovalo športové triedy (56,2 %; s priemerným vekom $12,73 \pm 0,95$ rokov) a 49 žiakov sa vzdelávalo v bežných, nešportových triedach (43,8 %; s priemerným vekom $12,29 \pm 2,02$

rokov). Na zber výskumných údajov sme použili štandardizovaný dotazník, ktorý bol anonymný a zákonní zástupcovia žiakov, ako aj samotní žiaci boli oboznámení s tým, že zozbierané údaje budú použité na účely výskumného spracovania, ako súčasti grantovej úlohy KEGA č. 051UK-4/2022. Zákonní zástupcovia žiakov podpísali a odovzdali informovaní súhlas o účasti na výskume. Výskum schválila etická komisia FTVŠ UK v Bratislave (č. 10/2019).

Štandardizovaný diagnostický nástroj - dotazník CAIPE-R (Children's Attitude towards Inclusive Physical Education-Revised) skúma postoje žiakov k inklúzii v TŠV, a vyvinul a overil ho americký vedec Martin Block (Block, 1995). CAIPE-R je zovšeobecniteľný pre viac ako jedno zdravotné postihnutie, a je platným a spoľahlivým nástrojom merania postojov intaktných detí k začleňovaniu žiakov so zdravotným postihnutím do TŠV. Česká verzia (CAIPE-CZ) dotazníka (Kudláček, Ješina & Wittmannová, 2011) bola preložená do slovenského jazyka, modifikovaná pre účely nášho výskumu a niekoľkokrát overená v podmienkach slovenských škôl (Nemček & Bumbera, 2021a, 2021b; Nemček & Wittmannová, 2021; Olekšák, Nemček, Ruman, 2022a). Dotazník pozostával z podrobného popisu žiaka Petra a žiačky Petry s TP, pohybujúcimi sa na manuálnom invalidnom vozíku, aby sa žiaci (chlapci v prípade spolužiaka Petra, a dievčatá v prípade spolužiačky Petry) vcítili do pocitu, že na vyučovaní TŠV je s nimi na hodine takýto žiak/žiačka. Dotazník tvorilo 11 výrokov, z ktorých bolo 6 zameraných na (1) všeobecné názory na inklúziu žiaka/žiačky s TP do vyučovania TŠV a ďalších 5 výrokov bolo zameraných na (2) názory na modifikáciu pravidiel športovej hry basketbal pre žiaka/žiačky na vozíku. Dotazník bol doplnený o osobné údaje o intaktných žiakoch, akými boli pohlavie, vek, škola a ročník, ktorý navštevujú. Ku každému výroku vyjadrovali intaktní žiaci na 5-bodovej škále svoj súhlas, resp. nesúhlas, kedy bod 1 znamenal absolútny nesúhlas (nesúhlasím), bod 2 nesúhlas (skôr nesúhlasím), bod 3 neutrálne stanovisko (ani súhlasím, ani nesúhlasím), bod 4 súhlas (skôr súhlasím) a bod 5 úplný súhlas (súhlasím). Vyššie priemerné bodové skóre znamenalo pozitívnejší názor na inklúziu a nižšie priemerné bodové skóre negatívnejší názor na inklúziu žiaka s TP do vyučovania TŠV.

Na štatistické vyhodnotenie získaných údajov sme použili vypočítané priemerné bodové skóre z odpovedí žiakov športových a nešportových tried a smerodajnú odchýlku ($\pm$ SD). Štatistické vyhodnotenie priemerným bodovým skóre a smerodajnou odchýlkou sme realizovali jednotlivo pre každý výrok samostatne (6 výrokov na všeobecnú inklúziu a 5 výrokov na modifikáciu pravidiel), ako aj pre výpočet názoru na (1) všeobecnú inklúziu (súčet 6 výrokov) a (2) modifikáciu pravidiel basketbalu (súčet 5 výrokov), tzv. SPOLU,

a tiež pre výpočet (3) celkového názoru, ktorý tvoril súčet 11 výrokov dotazníka. Pre porovnanie významnosti rozdielov v názoroch na inklúziu žiaka a TP do vyučovania TŠV medzi žiakmi športových a nešportových tried sme aplikovali neparametrický Mann-Whitneyho U-test pre dva nezávislé výbery. Významnosť rozdielov sme stanovili a 5 % ($p \leq 0,05$) hladine štatistickej významnosti. Výsledky prezentujeme v tabuľkách a grafe.

Výsledky

Analýzou všeobecných názorov na inklúziu žiaka na invalidnom vozíku v TŠV sme zistili, že oba skúmané súbory žiakov prejavili najvyššiu mieru súhlasu vo výroku č. 5 „Keby bol žiak s TP so mnou na hodine TŠV, bavil by som sa s ním, a bol by som jeho kamarát“ a naopak najnižšiu mieru súhlasu vo výroku č. 2 „Aj keď žiak s TP nie je dobrý športovec, nespomaľoval by všetkým hru“ (tab. 1).

Tab. 1. Všeobecné názory na inklúziu žiaka s TP v TŠV

Č.	Výrok	Žiaci športových tried	Žiaci nešportových tried	Mann-Whitney U-test	
		$\bar{x} \pm SD$		U	p
1.	Bolo by fajn, keby žiak s TP mohol chodiť so mnou na hodiny TŠV.	4,21±0,94	3,79±1,09	1199*	0,031
2.	Aj keď žiak s TP nie je dobrý športovec, nespomaľoval by všetkým hru.	3,27±1,23	2,16±1,34	821**	0,000
3.	Keby sme hrali na TŠV napr. basketbal, bolo by fajn mať žiaka s TP v družstve.	3,51±1,17	2,43±1,17	793**	0,000
4.	TŠV by bola zábavná, keby tam bol žiak s TP so mnou.	3,94±0,99	3,32±1,12	1050**	0,003
5.	Keby bol žiak s TP so mnou na hodine TŠV, bavil by som sa s ním, a bol by som jeho kamarát.	4,54±0,78	4,04±1,09	1122**	0,006
6.	Keby bol žiak s TP so mnou na hodine TŠV, rád by som mu pomohol cvičiť a hrať hry.	4,41±0,75	3,98±1,23	1300	0,118
SPOLU		3,98±0,54	3,29±0,81	783**	0,000

Komparatívnou analýzou všeobecných názorov na inklúziu žiaka na invalidnom vozíku v TŠV z pohľadu žiakov športových a nešportových tried sme zistili, že žiaci športových tried v signifikantne vyššej miere súhlasili so začlenením žiaka s TP do vyučovania TŠV oproti žiakom bežných, nešportových tried. Veľmi výrazné rozdiely potvrdili v oblasti účasti žiaka na hodine TŠV spoločne so zdravými spolužiakmi, zapájania sa do obsahu vyučovacej hodiny, jej atraktivity, vzájomnej spolupráce na hodinách TŠV a socializácie zo strany intaktných spolužiakov. Tieto oblasti významne pozitívnejšieho

názoru žiakov športových tried oproti žiakom nešportových tried sa prejavili v prvom ($U=1199$; $p=0,031$), druhom ($U=821$; $p=0,000$), treťom ($U=793$; $p=0,000$), štvrtom ($U=1050$; $p=0,003$) a piatom ($U=1122$; $p=0,006$) výroku, ktoré spadajú do hodnotenia všeobecných názorov na inklúziu žiaka s TP v TŠV (tab. 1). Konštatujeme, že žiaci športových tried deklarujú signifikantne pozitívnejšie všeobecné názory na inklúziu žiaka s TP v predmete TŠV oproti žiakom nešportových tried ($U=783$; $p=0,000$) (tab. 1).

Analýzou názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry v inkluzívnej TŠV pri začlenení žiaka na invalidnom vozíku sme zistili, že oba skúmané súbory žiakov prejavili najvyššiu mieru súhlasu vo výroku č. 11 „Keby počas hry získal žiak s TP loptu, pomohol by som mu dať kôš, keďže je hráčom môjho tímu.“ a naopak najnižšiu mieru súhlasu vo výroku č. 10 „Bolo by dobré, keby žiakovi s TP nikto nemohol vziať po prihrávke loptu“ (tab. 2).

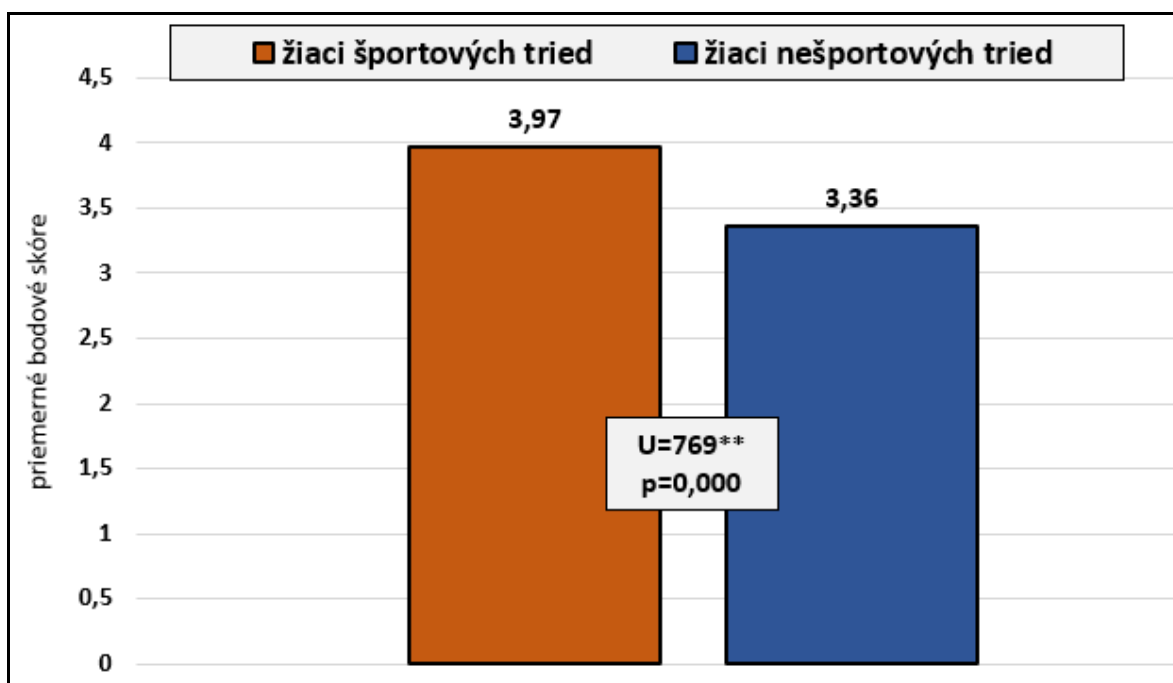
Tab. 2. Názory na modifikáciu pravidiel športovej hry v inkluzívnej TŠV

Č.	Výrok	Žiaci športových tried	Žiaci nešportových tried	Mann-Whitney U-test	
		$\bar{x} \pm SD$		U	p
7.	V basketbale nesmú byť blokované prihrávky, ktoré smerujú na žiaka s TP.	3,81 $\pm$ 1,17	2,69 $\pm$ 1,56	927**	0,000
8.	Žiakovi s TP by sme mohli dovoliť strieľať na nižší kôš.	4,41 $\pm$ 1,07	3,96 $\pm$ 1,61	1411	0,366
9.	V basketbale by žiak s TP mohol zostať v priestore pod košom dlhšie, ako dovoľujú pravidlá.	3,86 $\pm$ 1,28	4,00 $\pm$ 1,24	1423	0,455
10.	Bolo by dobré, keby žiakovi s TP nikto nemohol vziať po prihrávke loptu.	3,19 $\pm$ 1,32	2,28 $\pm$ 1,26	963**	0,000
11.	Keby počas hry získal žiak s TP loptu, pomohol by som mu dať kôš, keďže je hráčom môjho tímu.	4,53 $\pm$ 0,76	4,32 $\pm$ 1,01	1345	0,232
SPOLU		3,95$\pm$0,68	3,45$\pm$0,84	978**	0,001

Komparatívnou analýzou názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry v inkluzívnej TŠV pri začlenení žiaka na invalidnom vozíku z pohľadu žiakov športových a nešportových tried sme zistili, že žiaci športových tried v signifikantne vyššej miere súhlasili so začlenením žiaka s TP do vyučovania TŠV oproti žiakom bežných, nešportových tried. Veľmi výrazné rozdiely potvrdili v oblastiach zákazu blokovania prihrávok smerovaných na žiaka s TP a odobratia lopty žiakovi s TP po prihrávke. Tieto oblasti významne pozitívnejšieho názoru žiakov športových tried oproti žiakom nešportových tried sa prejavili v siedmom ($U=927$; $p=0,000$) a desiatom ($U=963$; $p=0,000$) výroku, ktoré spadajú do hodnotenia názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry basketbal v inkluzívnej TŠV (tab. 2). Konštatujeme, že žiaci športových tried deklarujú signifikantne pozitívnejšie názory na modifikáciu pravidiel

športovej hry v inkluzívnej TŠV pri začlenení žiaka na invalidnom vozíku oproti žiakom nešportových tried ($U=978$; $p=0,001$) (tab. 2).

Analýzou celkového názoru na inklúziu žiaka s TP do vyučovania TŠV sme zistili, že žiaci športových tried prejavili súhlasný názor odpoveďou „skôr súhlasím“ s priemerným bodovým skóre odpovedí $3,97 \pm 0,54$ bodov, a žiaci nešportových tried prejavili neutrálny názor odpoveďou „ani súhlasím, ani nesúhlasím“ s priemerným bodovým skóre odpovedí $3,36 \pm 0,73$ bodov. Rozdiely v celkovom názore sa prejavili na 1 % hladine štatistickej významnosti ($U=769$, $p=0,000$) s výrazne pozitívnejším názorom na inklúziu v TŠV žiakov športových tried oproti žiakom nešportových tried (obr. 1).



Obr. 1 Porovnanie celkového názoru na inklúziu v TŠV žiakov športových a nešportových tried

Diskusia

Cieľom predloženého výskumu bolo zistiť a porovnať názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove. Zistili sme, že v oblasti všeobecných názorov na inklúziu oba skúmané súbory žiakov prejavili najvyššiu mieru súhlasu vo výroku „Keby bol žiak s TP so mnou na hodine TŠV, bavil by som sa s ním, a bol by som jeho kamarát“ a naopak najnižšiu mieru súhlasu vo výroku „Aj keď žiak s TP nie je dobrý športovec, nespomaľoval by všetkým hru“. Podobne sa prejavili výsledky výskumu Nemček, (2022a), ktorá skúmala názory intaktných žiakov v TŠV pri začlenení slabozrakého žiaka, kedy chlapci a dievčatá vyjadrili najvyššiu mieru súhlasu

taktiež vo výroku „Keby bol žiak s zrakovým postihnutím so mnou na hodine TŠV, bavil by som sa s ním, a bol by som jeho kamarát“, no odlišne od našich zistení, najnižšiu mieru súhlasu prejavili žiaci výskumu Nemček (2022a) vo výroku „Keby sme hrali na TŠV napr. futbal, bolo by fajn mať žiaka so zrakovým postihnutím v družstve“. Je vidieť, že žiaci na TŠV by viac prijali spolužiaka s TP vo svojom družstve pri realizácii športových hier, ako žiaka so zrakovým postihnutím (Olekšák, Nemček, Ruman, 2022b).

Analýzou názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry v inkluzívnej TŠV sme našim výskumom ďalej zistili, že oba skúmané súbory žiakov prejavili najvyššiu mieru súhlasu vo výroku „Keby počas hry získal žiak s TP loptu, pomohol by som mu dať kôš, keďže je hráčom môjho tímu“ a naopak najnižšiu mieru súhlasu vo výroku „Bolo by dobré, keby žiakovi s TP nikto nemohol vziať po prihrávke loptu“. Rovnako sa najvyššia miera súhlasu ako aj najnižšia miera súhlasu prejavila zo strany intaktných žiakov v tých istých výrokoch aj vo výskume Nemček (2022a) pri začlenení slabozrakého žiaka. Konštatujeme, že intaktní žiaci vnímajú modifikáciu pravidiel v inkluzívnej TŠV rovnako, či sú pravidlá prispôbené pre žiaka s telesným alebo zrakovým postihnutím.

Predloženým výskumom sme ďalej zistili, že žiaci športových tried prejavili súhlasný názor na inklúziu žiaka s TP do vyučovania TŠV a žiaci nešportových tried len neutrálny názor. Tento výsledok potvrdila aj autorka Nemček (2022a), kedy chlapci jej výskumu deklarovali len neutrálny, skoro až odmietavý postoj k inklúzii slabozrakého žiaka v TŠV a dievčatá naopak mierne pozitívny názor na inklúziu slabozrakého žiaka v TŠV. Je vidieť, že pravidelná účasť na športovaní sa môže veľmi pozitívne prejavovať aj v oblasti pozitívne vnímanej inklúzie žiakov so zdravotným postihnutím vo vyučovaní TŠV. Dokonca iný výskum deklaruje, že žiaci bežnej školy situovanej v malom meste (Púchov) vnímajú inklúziu v TŠV významne pozitívnejšie ako žiaci hlavného mesta (Nemček, Ruman, 2022), a tiež žiaci nižších ročníkov ZŠ oproti žiakom vyšších ročníkov ZŠ (Nemček, 2022b). Autori Skovajsová, Nemček a Bumbara (2022) porovnávali názory na inklúziu žiakov s rôznym druhom zdravotného postihnutia v skupinách žiakov cirkevnej a štátnej školy. Zistili, že žiaci štátnej školy oproti žiakom cirkevnej školy sú významne viac presvedčení, že inklúzia žiaka s mentálnym, zmyslovým a iným zdravotným postihnutím môže narušiť plynulosť vyučovania TŠV. Tiež v signifikantne vyššej miere sa žiaci štátnej školy oproti žiakom cirkevnej školy prikláňajú k názoru, že zaradenie žiaka s mentálnym postihnutím do inkluzívnej TŠV bude znamenať pre učiteľa viac práce. Na druhej strane ale autori zistili, že práve žiaci štátnej školy oproti žiakom cirkevnej školy v signifikantne vyššej miere súhlasia s tým, že žiaci so zmyslovým postihnutím sa budú učiť pohybovým zručnosťami mnoho

rýchlejšie, ak budú zaradení do inkluzívnej TŠV s ich intaktnými rovesníkmi (Skovajsová, Nemček, Bumbera, 2022).

Najdôležitejším zistením predloženého výskumu bolo odhalenie signifikantných rozdielov medzi názormi žiakov športových tried a žiakov nešportových tried, kedy názory žiakov športových tried boli signifikantne pozitívnejšie vo všetkých analyzovaných oblastiach, čiže vo všeobecných názoroch na inklúziu, v modifikácii pravidiel športovej hry ako aj v celkovom názore na inklúziu žiaka s TP v TŠV. Konštatujeme, že významne pozitívnejší názor na inklúziu žiaka s TP v TŠV vyjadrený žiakmi športových tried vnímame tak, že športovci, ktorí sa pravidelne zúčastňujú športových tréningov a športových súťaží, sa s fenoménom inklúzie stretávajú prostredníctvom športu viac, ako žiaci nešportujúci. Súčasťou športových súťaží, sú aj kategórie športovcov so zdravotným postihnutím, ba dokonca sú títo športovci súčasťou aj bežných súťaží pre zdravých športovcov, preto žiaci športových tried berú športovcov so zdravotným postihnutím pozitívnejšie (takmer bez rozdielu), nakoľko sa môžeme tiež domnievať, že sú súčasťou aj rovnakých športových klubov a spoločne sa zúčastňujú tréningových jednotiek.

Záver

Najpozitívnejšie názory prejavili žiaci športových i nešportových tried v oblasti socializácie žiaka s TP na hodinách TŠV a pri spolupráci v hernej činnosti jednotlivca, akou je strelba na kôš, teda skórovanie žiaka s TP v inkluzívnej TŠV. Neutrálny až mierne negatívny názor deklarovali žiaci športových i nešportových tried na priebeh (spomaľovanie) hry pri začlenení žiaka s TP, a pri pravidle odobratia lopty tomuto žiakovi/žiačke po prihrávke. Žiaci športových tried deklarujú súhlasný názor na inklúziu žiaka s TP do vyučovania TŠV a žiaci nešportových tried len neutrálny názor. Názory žiakov športových tried preukazujú signifikantne pozitívnejšie názory na inklúziu vo všetkých analyzovaných oblastiach, čiže vo všeobecných názoroch, v modifikácii pravidiel športovej hry ako aj v celkovom názore na inklúziu žiaka s TP v TŠV. Oblasť inklúzie je stále málo prebádanou problematikou v oblasti slovenského školstva, a preto ďalšie výskumy zameriame na pripravenosť učiteľov TŠV na inkluzívny telovýchovný proces, a vôľu školského manažmentu vytvoriť inkluzívne prostredie školy a školskej TŠV pre žiakov so zdravotným postihnutím.

Príspevok je riešený v rámci projektu MŠVVŠ SR KEGA č. 051UK-4/2022 (Inkluzívne vzdelávanie v telesnej a športovej výchove).

Literatúra

1. ARTHUR-KELLY, M., FOREMAN, P., BENNETT, D., PASCOE, S., 2008. Interaction, inclusion and students with profound and multiple disabilities: Towards an agenda for research and practice. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 8(3), 161-166.
2. BENDÍKOVÁ, E., 2014. Kurikulárna transformácia telesnej výchovy vo vzťahu k zdraviu žiaka. In: *Aktuálne problémy telesnej výchovy a športu III.: Zborník vedeckých prác* [s. 17-30]. Ružomberok : VERBUM - vydavateľstvo Katolíckej univerzity. ISBN 978-80-561-0124-7.
3. BLOCK, M.E., 1995. Development and validation of children's attitudes toward integrated physical education-revised (CAIPE-R) inventory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12(1), 60-77.
4. DOWNING, J.E., 2010. *Academic instruction for students with moderate and severe disabilities in inclusive classrooms*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
5. FYODOROV, A.I., ERLIKH, V.V., KHAFIGOVA, A., BENDÍKOVÁ, E., 2019. Young students' health attitudes. *Journal of Physical Education and Sport*, 19(4), 2512-2517.
6. GERŠICOVÁ, Z., PORUBČANOVÁ, D., 2020. *Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v prostredí stredných odborných škôl*. Dubnica nad Váhom: VŠ DTI. ISBN 978-80-8222-019-6
7. KOŠTRNOVÁ, D., USTOHALOVÁ, T., VEREŠOVÁ, J., 2020. *Tvorba inkluzívnej kultúry školy a školského zariadenia z pohľadu pedagogických a odborných zamestnancov – východiská tvorby inkluzívneho prostredia triedy a skupiny. Príručka pre účastníkov inováčného vzdelávania*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-565-1464-1.
8. KRČAHOVÁ, E., ŠESTÁKOVÁ, S., 2013. *Tvorba individuálnych výchovno-vzdelávacích programov pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-8052-511-8.
9. KUDLÁČEK, M., JEŠINA O. & WITTMANNOVÁ, J., 2011. Structure of a questionnaire on children's attitudes towards inclusive physical education (CAIPE-CZ). *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Gymnica*, 41(4), 43-48.
10. MALIŇÁKOVÁ, P., 2022. The phenomenon of inclusion in a modern society. *Studia Scientifica Facultatis Paedagogicae*, 21(2), 7-17.

11. NEMČEK, D. & RUMAN, D., 2022. Názory na inklúziu slabozrakého žiaka v telesnej a športovej výchove z pohľadu žiakov veľkého a malého mesta. In: *Aktuálne problémy telesnej výchovy a športu XI. Zborník odborných a vedeckých prác*. Ružomberok: VERBUM, s. 76-83. ISBN 978-80-561-0997-7.
12. NEMČEK, D. & WITTMANNOVÁ, J., 2021. Gender differences in attitudes of students attending non-inclusive school towards inclusive physical education. *Acta Facultatis Educationis Physicae Universitatis Comenianae*, 61(2), 156-171.
13. NEMČEK, D., 2022a. Children's attitudes towards inclusion of visually impaired students in physical education classes: gender differences. *Physical Education Theory and Methodology*, 22(3), 423-429.
14. NEMČEK, D., 2022b. Children's attitudes towards inclusion of visually impaired pupil in physical education lessons from the point of grade-level. In: *ESA research network 28 - Society and sport. Book of abstracts*. Debrecen : Center for higher education research and development [s. 38]. ISBN 978-615-6012-19-7.
15. NEMČEK, D., BUMBERA, P., 2021a. Názory žiakov druhého stupňa základných škôl na integrované vyučovanie v telesnej a športovej výchove. *Telesná výchova & šport*, 31(2), 34-39.
16. NEMČEK, D., BUMBERA, P., 2021b. Integrované vyučovanie v telesnej a športovej výchove v názoroch žiakov druhého stupňa základných škôl z pohľadu ročníkov. *Šport a rekreácia 2021: zborník vedeckých prác* [s. 147-156]. Nitra: UKF v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra telesnej výchovy a športu. ISBN 978-80-558-1726-2.
17. OLEKŠÁK, O., NEMČEK, D., RUMAN, D., 2022a. Children's attitudes towards inclusion of visually impaired pupil in physical education lessons from the point of pupils' experience. *Sport and Society*, 22(1), 1-7.
18. OLEKŠÁK, O., NEMČEK, D., RUMAN, D., 2022b. Inklúzia slabozrakého žiaka v telesnej a športovej výchove z pohľadu žiakov so skúsenosťou a bez skúsenosti v škole. In: *Šport a rekreácia 2022: zborník vedeckých prác*. Nitra: UKF v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra telesnej výchovy a športu, s. 68-75. ISBN 978-80-558-1905-1
19. SKOVAJSOVÁ, P., NEMČEK, D. & BUMBERA, P., 2022. Názory žiakov štátnej a cirkevnej školy na inkluzívne vyučovanie telesnej a športovej výchovy. *Telesná výchova & šport*, 32(1), 46-57.
20. STRNADOVÁ, I., ARTHUR-KELLY, M., FOREMAN, P., 2021. *Inclusion in Action* 6e. Cengage AU. ISBN 978-01-704-4934-2.

21. ŠKOVIERA, A., 2017. Trieda – spoločenstvo detí, učiteľov a rodičov. In: Inkluzívna škola a rodina. *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie* [s. 33-37]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-4464-7.
22. VLADOVÁ, K., LECHTA, V. a kol., 2017. *Aplikácia vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním*. Bratislava: ŠPÚ. ISBN 978-80-8118-196-2.

Summary

Pupils' opinions of sport and non-sport classes towards inclusion of a pupil with a physical disability in physical and sport education

Noémi Mészárosová, Dagmar Nemček

The aim of the paper was to investigate and compare the opinions of pupils in sport and non-sport classes towards inclusion of pupils with physical disability in physical and sport education (PSE). The research sample consisted of 112 pupils in grades 6 to 8 of primary school, of whom 63 pupils attended sports classes and 49 pupils were educated in mainstream, non-sports classes. We used the standardized CAIPE-R questionnaire to collect the research data. To compare the significance of differences in pupil and TA opinions towards inclusion in PE lessons between pupils in sport and non-sport classes, we applied the non-parametric Mann-Whitney U-test. Pupils of sport classes compared to pupils of non-sport classes declare significantly more positive general opinions towards inclusive physical education ($U=783$; $p=0.000$), opinions about modification of the sport game rules ($U=978$; $p=0.001$), as well as overall opinion ($U=769$; $p=0.000$) towards inclusive physical education.

Keywords: pupils of sports classes, pupils of non-sports classes, pupil in wheelchair, physical and sport education, general opinion, modification of rules, overall opinion.

Mgr. NOÉMI MÉSZÁROSOVÁ (*1998) – učiteľka telesnej a športovej výchovy, inkluzívnej telesnej a športovej výchovy.

doc. Mgr. DAGMAR NEMČEK, PhD. (*1977) – zaoberá sa inkluzívnou telesnou a športovou výchovou, telesnou a športovou výchovou na špeciálnych školách a športom zdravotne postihnutých.